

HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 16.333

Tarih : 09.02.2026

10/3731

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

6 Şubat 2023 depremleri; yol açtığı ağır can kayıpları ve fiziksel yıkımın yanı sıra, deprem öncesi yapılaşma ve denetim süreçlerinden afet sonrası müdahale, yeniden yapılanma ve ceza adalet sisteminin işletilmesine kadar uzanan çok katmanlı yapısal sorunları görünür kılmıştır.

Bu bağlamda; depremlerin yol açtığı yıkımın tüm boyutlarıyla, özellikle adalet ve cezasızlık sorunu ekseninde ele alınması; idari ve hukuki sorumlulukların ortaya konulması, yargısal süreçlerdeki yapısal aksaklıkların tespit edilmesi ve benzer felaketlerde yaşanabilecek kayıpların önlenmesine yönelik etkili tedbirler ile gerekli yasal ve kurumsal düzenlemelerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılması arz ve teklif olunur.

Nevroz UYSAL ASLAN

Şırnak Milletvekili

GEREKÇE

6 Şubat 2023 depremlerinin üzerinden üç yıl geçmesine rağmen, deprem bölgesinde barınma, sağlık, eğitim ve altyapı alanlarında yaşanan sorunlar büyük ölçüde devam etmektedir. Yüz binlerce kişi halen konteyner alanlarda, geçici ve güvencesiz koşullarda yaşamını sürdürmektedir. Depremzedeler için başlatılan kalıcı konut üretimi ise birçok ilde ihtiyacın gerisinde kalmıştır. İktidar tarafından teslim edildiği belirtilen konutların bir bölümü ise altyapı ve donanım eksiklikleri nedeniyle kullanıl(a)mamaktadır. Bununla birlikte deprem bölgelerinde rezerv alan uygulamalarının devreye sokulması, yerinde yaşam ve sosyal bütünlük bakımından yeni mağduriyetler ve belirsizlikler yaratmıştır.

Bu tablo, afet sonrası süreçte izlenen yönetim ve yeniden yapılanma pratiklerinin barınma, sağlık ve sosyal hizmetler alanında kalıcı çözümler üretemediğini net bir şekilde göstermektedir. Geçici barınma düzenlemelerinin uzun yıllara yayılması ve temel hizmetlerin süreklilik kazanamaması, depremzedelerin insanca yaşam koşullarına erişimini yapısal bir sorun haline getirmiştir.

Buna paralel olarak, depremlerin yol açtığı ölümler ve yıkım bakımından yürütülen ceza soruşturma ve kovuşturma süreçlerinin de beklenen etkiyi yaratamadığı görülmektedir. Deprem üzerinden geçen süreye karşın, yaşanan yıkımın nedenlerine ve sorumlularına ilişkin adalet talebi karşılanmamıştır. Deprem suçları bakımından etkili ve bütünlüklü bir hesaplama ortaya konulmamıştır. Sorumluluğun çoğu dosyada dar bir çerçevede ele alınması ve yapı üretim ile denetim sürecinin tüm aşamalarını kapsayan bir değerlendirme yapılmaması, bu tablonun başlıca nedenleri arasında yer almaktadır. Bu çerçevede, çok sayıda dava, uzun süre sonuçlandırıl(a)mamış ve kamu görevlileri bakımından soruşturma süreçleri sınırlı ve yavaş biçimde işletilmiştir.

Deprem davalarında öne çıkan bir diğer yapısal sorun, hukuki nitelendirmeye ilişkin uygulama farklılıklarıdır. Benzer nitelikteki olaylarda suç vasfının dosyadan dosyaya değiştiği görülmektedir. Öngörülebilir riskler bilinmesine rağmen gerçekleştirilen fiiller, uygulamada çoğu dosyada bilinçli bir tercihin sonucu olarak değil, basit ihmal gibi değerlendirilerek taksir kapsamında ele alınmıştır. Oysa yapıların inşa edildiği dönemlerde yürürlükte bulunan mevzuat, bilimsel raporlar ve bölgenin bilinen deprem gerçeği birlikte değerlendirildiğinde, sorumluların riskleri öngörebilecek durumda oldukları anlaşılmaktadır. Buna karşın hukuki

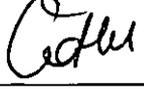
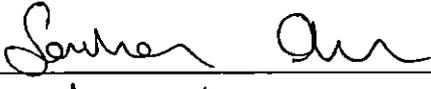
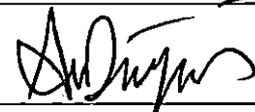
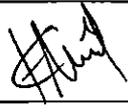
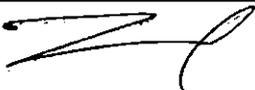
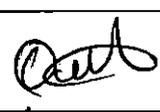
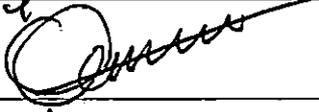
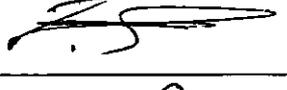
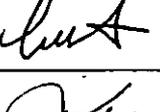
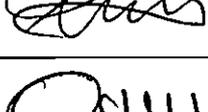
nitelendirmenin dar tutulması, ceza sorumluluğunun sınırlandırılmasına ve verilen cezaların caydırıcılığının zayıflamasına neden olmuştur.

Hukuki nitelendirmedeki bu daralmanın zeminini oluşturan başlıca sorunlardan biri, delil toplama ve koruma süreçlerindeki yapısal eksikliklerdir. Enkaz kaldırma, hasar tespiti ve teknik inceleme işlemlerinin bütünlüklü ve tutarlı bir delil rejimi çerçevesinde yürütülmemesi, soruşturma ve kovuşturmanın maddi gerçeğe ulaşma kapasitesini ciddi şekilde zayıflatmıştır. Delillerin kaybolması, bozulması ya da yeterli teknik incelemeye tabi tutulmaması, suç vasfının sağlıklı biçimde belirlenmesini güçleştirmiş ve cezasızlık sonucunu besleyen bir etki yaratmıştır.

Delil rejimindeki bu yapısal zafiyetlerle doğrudan bağlantılı bir diğer sorun alanı ise bilirkişilik mekanizmasının işleyişidir. Deprem davalarında bilirkişi raporlarının çelişkili, yetersiz veya denetlenebilirlikten uzak olması, sorumluluğun hangi aşamada ve kimler tarafından ihlal edildiğinin açık biçimde ortaya konulamamasına neden olmuştur. Bu durum, suç vasfının sağlıklı biçimde belirlenmesini güçleştirdiği gibi yargulamaların uzamasına ve cezasızlık pratiğinin pekişmesine yol açmıştır.

Ayrıca deprem davalarının farklı illerde görülmesi, yargulamaların uzun sürmesi, mağdur ailelerin karşı karşıya kaldığı ekonomik ve psikolojik yükler ile bilgiye erişimde yaşanan sınırlılıklar, sürece etkin katılımı önemli ölçüde zorlaştırmıştır.

Bu çerçevede; cezasızlık sonucunu besleyen uygulama ve yapısal sorunların neler olduğunun bütünlüklü biçimde ortaya konulması; depremedelerin süregelen adalet talebinin karşılanması ve benzer felaketlerde aynı hukuksuzlukların yeniden üretilmesinin önlenmesi amacıyla idari ve hukuki sorumlulukların tespit edilmesi, etkili tedbirler ile gerekli yasal ve kurumsal düzenlemelerin belirlenmesi gerekmektedir.

1	MERAL DANIŞ BEŞTAŞ	ERZURUM	
2	ÇİÇEK OTLU	İSTANBUL	
3	HAKKI SARUHAN OLUÇ	ANTALYA	
4	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	
5	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	
6	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	
7	MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKI	BATMAN	
8	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
9	KAMURAN TANHAN	MARDİN	
10	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
11	SEVİLAY ÇELENK ÖZEN	DİYARBAKIR	
12	YILMAZ HUN	İĞDIR	
13	ÖZNUR BARTIN	HAKKARİ	
14	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	
15	NEJLA DEMİR	AĞRI	
16	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
17	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	
18	İBRAHİM AKIN	İZMİR	
19	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	
20	MAHMUT DİNDAR	VAN	